

از رهنمای اخلاقی در مکتب خمین امام شیعه

غضب (خشم)

- ۱ - ان هذا الغضب جمرة من الشيطان توقد في قلب ابن آدم...
اصول کافی ج ۲ - باب الغضب - / ۳۰۵، جامع السعادات ج ۱ / ۲۸۸، وسائل ج ۱۱ /
۲۸۹، سفينة البحار ج ۲ - غضب - / ۳۱۹
- ۲ - ان الرجل لیغضب فما یرضی ابدا حتی یدخل النار.
اخلاق شبرص ۱۴۴، جامع السعادات ج ۱ / ۲۸۸، وسائل ج ۱۱، کتاب الجهاد، باب
۵۳ ح ۱۹ / ۲۹۰
- ۳ - ائی شیء اشد من الغضب؟ ان الرجل یغضب فیقتل التی حرم الله
ویقذف المحصنة. کاه علوم انسانی و مطالعات اسلامی، جامع السعادات ج ۱ / ۲۸۸، الحقائق / ۷۰
-
- ۱ - همانا این غضب [که در وجود شماست]، جرقه ای است از
شیطان که در قلب اولاد آدم برافروخته می‌گردد.
- ۲ - بدرستیکه مرد خشمگین می‌شود، پس هیچگاه [در چنین حالی]
راضی نمی‌شود تا اینکه وارد آتش (جهنم) شود.
- ۳ - چه چیز از غضب شدیدتر است؟ همانا مرد خشمگین می‌شود و
←

۴ - ان الرجل لیغضب حتی ما یرضی ابدا ویدخل بذلك النار فایما رجل غضب وهو قائم فلیجلس فأنه سیذهب عنه رجز الشیطان وان كان جالسا فلیقم وایما رجل غضب علی ذی رحم فلیقم الیه ولیدن منه فلیمسه فانّ الرّحم اذا مسّت الرّحم سکنت.

وسائل - کتاب جهاد، باب وجوب تسکین غضب - ج ۱۱ / ۲۸۷، اصول کافی ج ۲ / - باب الغضب - ۳۰۲ (با اختلاف مختصر)، سفینه البحار ج ۲، - غضب - ۳۱۹، بحار ج ۷۳ / ۲۶۴

۵ - لمادعی نوح (ع): ربه عز وجل علی قومه اتاه ابلیس فقال یا نوح ان لك عندی بدأ أرید ان اکافیک علیها فقال له نوح والله انی لبغیض الی ان یكون لك عندی بد فما هی قال بلی دعوت الله علی قومك فاغرقهم فلم یبق احد اغویه فانا مستریح حتی ینشوقرن آخر قاغویهم، قال له فما الذی ترید ان تکافینی به قال اذ کرنی فی ثلاث مواطن فانی اقرب ما اکون من العبد اذا کان فی احدیهن، اذ کرنی عند غضبک واذ کرنی اذا حکمت بین اثنین واذ کرنی اذا کنت مع امرئة جالسا لیس معکما احد.

اثنی عشریة فی المواعظ العدیدة ص ۱۱۳

.....
→ [در این حال] قتلی را که خدا حرام کرده مرتکب می شود و [یا] به زن شوهردار نسبت زنا می دهد.

۴ - در هنگام غضب کار انسان به جائی می رسد که به هیچ چیز راضی نمی شود تا اینکه خود را به جهنم افکند، بنابراین هر کس خمشگین شد اگر ایستاده است بنشیند و اگر نشسته است برخیزد تا [با این عمل] خوی پلید شیطانی از او دور شود و اگر به یکی از خویشان و ارحام خود خشم کرد برخاسته او را مس کرده، (و با او دست داده و مصافحه کند) زیرا اگر فردی با خویشاوند خود مس کند غضبش فروکش می کند.

۵ - بعد از آنکه حضرت نوح (ع) به امت خود (که گمراه شده بودند) ←

۶ - أما المؤمن الذي... اذا سخط لم يخرجه سخطه من قول الحق...

اصول کافی ج ۲ - باب المؤمن وعلاماته وصفاته - ص ۲۳۴

۷ - عن ابی جعفر (ع) قال: قال امیرالمؤمنین (ع) شیعتنا المتبادلون فی ولايتنا... الذین ان غضبوا لم یظلموا...

اصول کافی ج ۲ - باب المؤمن وعلاماته وصفاته - ص ۲۳۷
مشکاة الانوار ص ۶۱ (با اختلافی مختصر)

۸ - قال (ع): مکتوب فی التوراة فیما ناجی الله به موسی (ع) یا موسی امسک غضبک عن ملکک علیہ اکف عنک غضبی.

وسائل ج ۱۱ - کتاب الجهاد، ابواب جهاد النفس، باب ۵۳، ح ۱۰ - ۲۸۸،
اصول کافی ج ۲ - باب الغضب، ۳۰۳

نفرین کرد، شیطان به نزد نوح آمد و عرض کرد: تو، به من احسان نموده ای و من می خواهم پاداشش را به تو بدهم. نوح فرمود به خدا پناه می برم که من به تو خدمتی کرده باشم! چه احسانی از من به تو سرزده؟ گفت تو نفرین کردی و خدا قومت را غرق نمود و اکنون دیگر کسی نیست که رنج گمراه کردنش را متحمل شوم و تا قرن بعدی در استراحت خواهم بود. نوح (ع) فرمود: حال چه پاداشی می خواهی به من بدهی؟ او گفت: مرا در سه جا یاد کن که من از هر وقت دیگر در این سه مورد به انسان نزدیکترم:

۱ - به هنگام غضب، ۲ - به هنگام حکم و قضاوت بین دو نفر (متخاصمین)، ۳ - به هنگامی که با زن نامحرمی نشسته ای و غیر از شما فرد دیگری نیست.
۶ - همانا مؤمن کسی است که هرگاه خشم گیرد، خشمش او را از گفتار حق بدر نبرد.

۷ - امام باقر (ع) از امیرالمؤمنین (ع) نقل فرمود که ایشان فرمودند: شیعه ما آنهایند که برای دوستی و ولایت ما به یکدیگر بخشش کنند

فرونشاندن خشم

۱- من كظم غيظاً وهو يقدر على امضائه حشا الله قلبه اماً و ايماناً يوم القيامة.

كافي ج ۲- باب كظم الغيظ- ص ۱۱۰، اخلاق شيرص ۱۴۶، بحار الانوار، ج ۷ / ۳۰۲ به نقل از تفسير على بن ابراهيم

۲- من كف غضبه عن الناس كف الله عنه عذاب يوم القيامة.

وسائل الشيعة ج ۱۱ / ۲۸۹- اصول كافي ج ۲ / ۳۰۵

۳- لا قوة كزّد الغضب.

بحار ج ۷۸ / ۱۶۵ به نقل از ميزان الحكمة ح ۱۴۷۲۸

۴- قال (ع): سئل النبي (ص) عن خيار العباد فقال: الذين اذا احسنوا استبشروا، واذا اساؤوا استغفروا واذا اعطوا شكروا، واذا ابتلوا صبروا واذا غضبوا غفروا.

اصول كافي ج ۲- باب المؤمن وعلاماته وصفاته- ص ۲۴۰، وسائل الشيعة ج ۱۱ / ۳۵۳، مشكاة الانوار ص ۷۹

→ و...، آن کسانی که در حالت خشم، ستم نکنند...

۸- در کتاب تورات آمده که خداوند متعال به موسی (ع) چنین گفت: ای موسی خشم خود را از کسانی که تو را بر آنان مسلط ساخته ام نگه دار تا خشم خود را از تو باز گیرم. علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

۱- کسی که خشم خویش را - با آنکه قدرت اعمال آن را دارد - فرونشاند خداوند روز قیامت قلب او را پر از امن و ایمان می سازد.

۲- فردی که خشمش را از مردم نگاهدارد، خداوند عذاب روز قیامت را از او باز گیرد.

۳- هیچ قدرتی بالاتر از فروکش کردن غضب نیست.

۴- امام پنجم (ع) می فرماید که از پیامبر (ص) پرسیده شد که بهترین

۵ - ... وان احدكم اذا غضب احمرت عيناه وانتفخت اوداجه ودخل الشيطان فيه، فاذا خاف احدكم ذلك من نفسه فليلزم الارض فان رجز الشيطان ليذهب عنه عند ذلك.

اصول کافی ج ۲ - باب الغضب - ص ۳۰۵

۶ - ... ما من جرعة أحب الله من جرعتين: جرعة غيظ ردها مؤمن بحلم وجرعة مصيبة ردها مؤمن بصبر.

معدن الجواهر ص ۲۷

.....
→
بندگان کیانند؟ حضرت در جواب فرمود: آنانکه هرگاه نیکی کنند شادمان شوند و آنگاه که بدی نمایند آمرزش طلبند و اگر چیزی به آنان داده شود، شکر و سپاس گویند و اگر گرفتار شوند صبر پیشه کنند و هرگاه خشم گیرند در گذرند.

۵ - ... هنگامی که یکی از شما غضب نماید، چشمانش قرمز گردد و رگهای گردنش باد کند و شیطان در وجود او نفوذ نماید و چون فردی از شما از این حالت بیم بر خودش داشته باشد به زمین نشیند، چون پلیدی شیطان در این زمان از او پاک گردد.

۶ - دو جرعه است که در پیش خداوند متعال از گواراترین جرعه هاست:

یک - جرعه خشمی که مؤمنی آن را بوسیله حلم و بردباری فروبرد.

دو - جرعه مصیبتی که آن را با صبر و شکیبائی بنوشد.

بقیه از صفحه ۱۱۳

۲- الجنة الباقية

۳- ضياء الصالحين

۴۶۰- مجموعه:

۱- وقف نامه سليمانی از محمد ابراهيم

قمی در تاريخ ۱۰۸۹.

۲- وقفنامه و نکاح نامه وغيره.

۴۶۱- کتاب دعا.

۴۶۲- تذکرة الاحزان، مقتل فارسی، تحرير ۱۱۰۴.

۴۶۳- ترشيح الاقلام، مرحوم شيخ محمد علي

سنقری، جلد دوم، نسخه ديگر آن بيشر به شماره ۲۷۳ ياد شد.

۴۶۴- استبصار شيخ طوسي، طهارة.

۴۶۵- کتاب دعا و زیارت.

۴۶۶- شرح لمعه شهيد ثاني، دوره، تحرير ۱۲۴۴.

۴۶۷- نخبة الواعظين، جلد دوم، جلد چهارم آن قبلاً

به شماره ۴۵۴ ياد شد.

۴۶۸- رياض الشهادة، فارسی، جلد سوم.

۴۶۹- ترجمه مصباح كعمی، ناقص، رحلی.

۴۷۰- كتاب الحج حدائق، شيخ يوسف بحرانی.

۴۷۱- مجموعه:

۱- مجمع الشطوط از علاء الدين حسين بن

اسدالله غروي بهیانی، فقه، طهارة و متفرقات

فارسی و عربی.

۲- تمثيل المذاهب وتعديل المناسبات در اصول

عقاید از همو.

۳- ديوان شعر از همو.

۴- شرح حال خاندان او.

۴۷۲- کفایه سبزواری، با این یادداشت بر پشت

جلدش: من تلاميذه المشهور بالفضل والعلم: آقا حسين و

ميراسماعيل خاتون آبادی و مولانا سراب تنكابنی و

ملا محمد سعيد رودسری الجیلانی و من تلاميذ آقا حسين

ولده آقا جمال و آقا رضی رحمهما الله تعالى و ميرزا

علي رضا تجلی و مولانا ميرزا شيروانی و جمع كثير

من الفضلاء كشيخ جعفر و مير صالح خاتون و ميرزا مسيح

فسائی و ملاحسن و ملا محمد شفيح و ملا محمد رفيع

الجيلانيون وغيرهم.

و من تلاميذ آقا جمال جمع كثير من الفضلاء

كآقا خليل.

و من تلاميذ مولانا محمد سراب ملا محمد شفيح

الداماد و ملا محسن الدامادو غيرهما من العلماء والفضلاء

رحمهم الله و انارآية اكثرهم.

حرره خادم العلوم الدينية والمعارف اليقينية محمد

صالح الخلخالی الخوصيني (شاید کلمه اخير جور ديگر

قرائت شود).

۴۷۳- مراح الارواح صرف.

۴۷۴- احسن السنن، فارسی. منتخب از وسائل

الشيعة، از سيد حسن يزدي.

۴۷۵- مفاتيح الشرايع فيض كاشاني

۴۷۶- مقتضيات بحث اصول فقه، از اول تا اجتماع

امرو نهی آخوند ملا شريف عبدالله.

۴۷۷- مجموعه:

۱- روضة الصالحين

۲- اختيارات علامه مجلسي

۴۷۸- غرة الغرورية، شرح لمعه است، جلد اول،

طهارة، نسخه اصل، تحرير ۱۳۰۲، جلد دوم آن بيشر به

شماره ۳۹۵ ياد شده و در «ذريعه» جلد ۱۶ معرفي شده

است.

۴۷۹- شوارق لاهيجي، جلد اول، تحرير ۱۲۳۳.

۴۸۰- مختار التجويد از محمد علي بن عبدالعظيم

تبريزي.

۴۸۱- بياض شعر.

۴۸۲- کتاب دعا و زیارت.

